

Erfaringer med LC/MS i kliniske studier

Katja B Prestø Elgstøen
OUS Rikshospitalet

27 mai 2010

1. medfødte stoffskiftesykdommer

1. generelt om metodeutvikling og LCMS

2. eksempler på applikasjoner

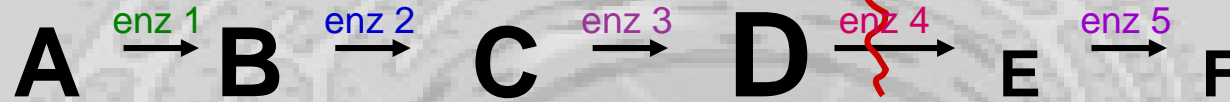
3. sluttbemerkninger

Medfødt stoffskiftesykdom

DNA

RNA

X

Y

patologiske metabolitter

Laboratoriediagnostikk av medfødte stoffskiftesykdommer (IEM)

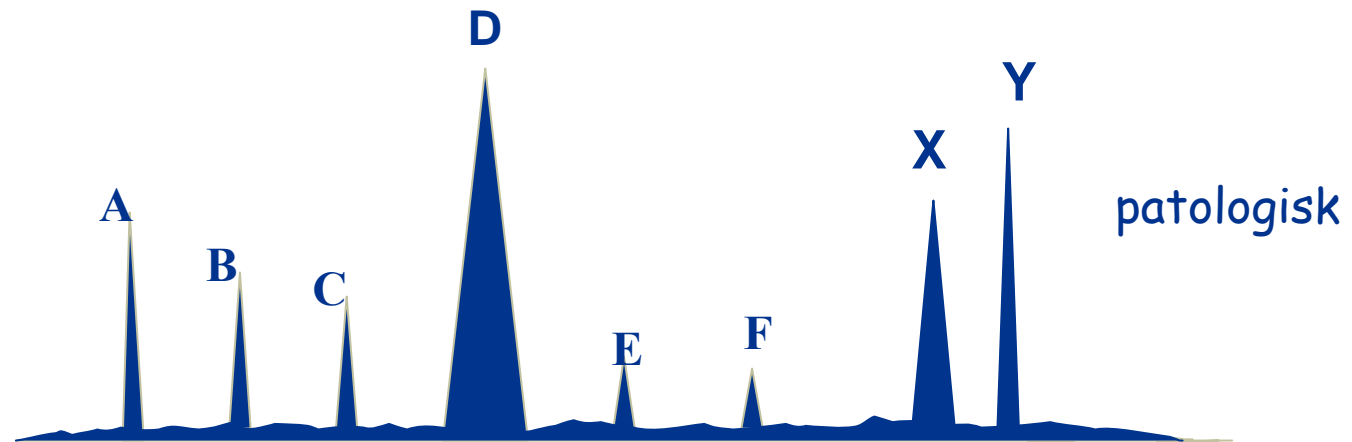
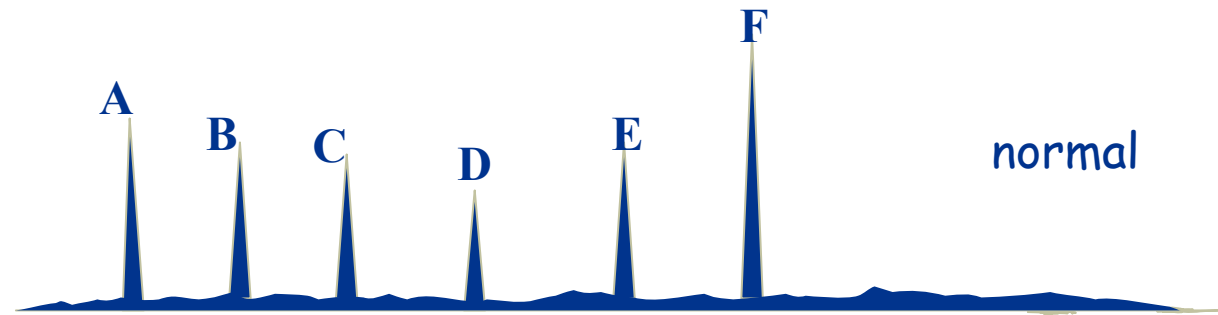
På 3 nivåer:

Seksjon for biokjemisk genetikk (SBG), Avd. for medisinsk biokjemi ved OUS Rikshospitalet har landsfunksjon for laboratorieutredning av IEM. Vi utreder omkring 2000 pasienter årlig og diagnostiserer omkring 200 ulike sykdommer.

Metabolsk screening - multikomponentanalyse

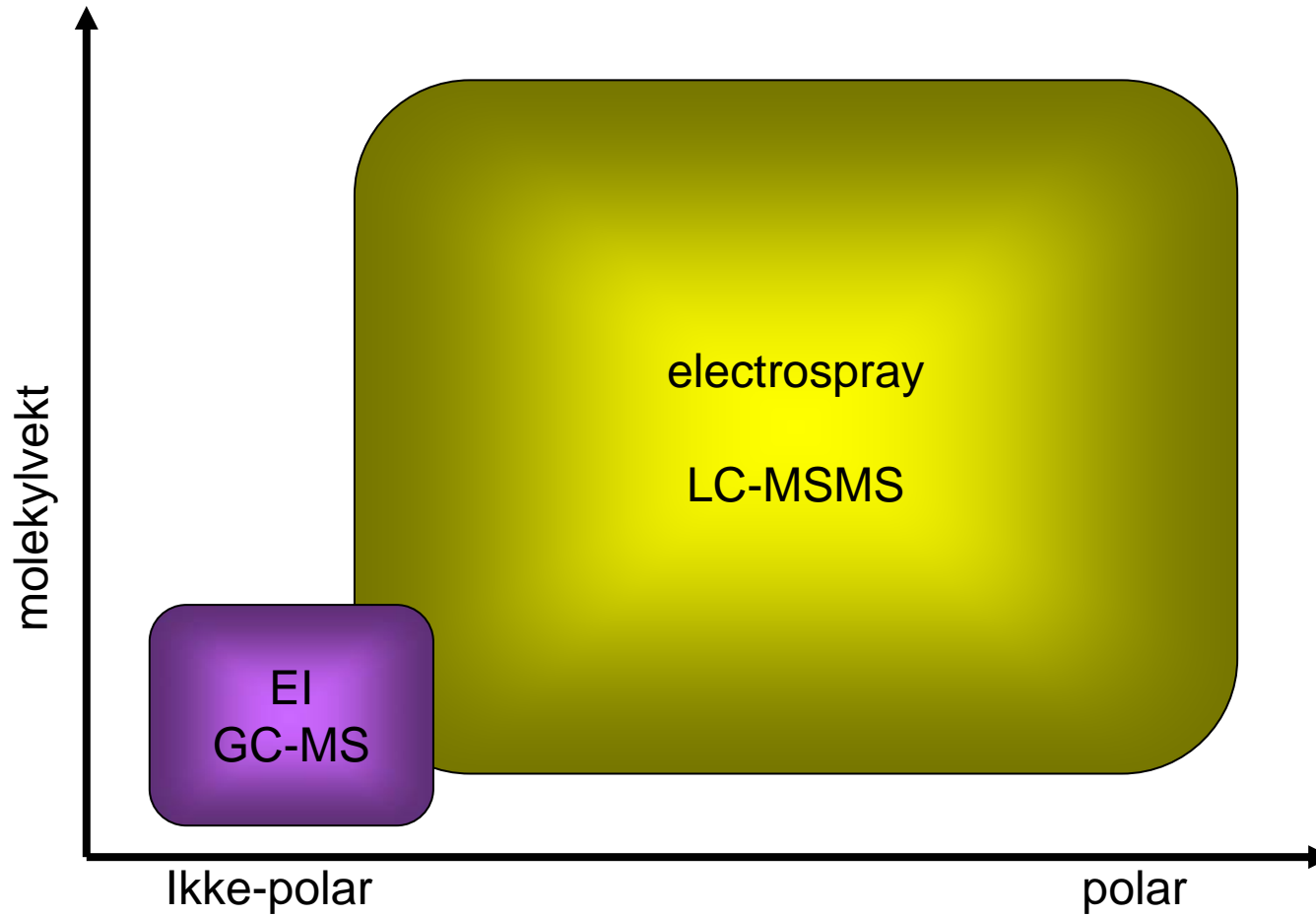
Kan starte behandling basert på laboratoriefunn

Generelt ved bruk av eller utvikling av LC-MSMS metoder

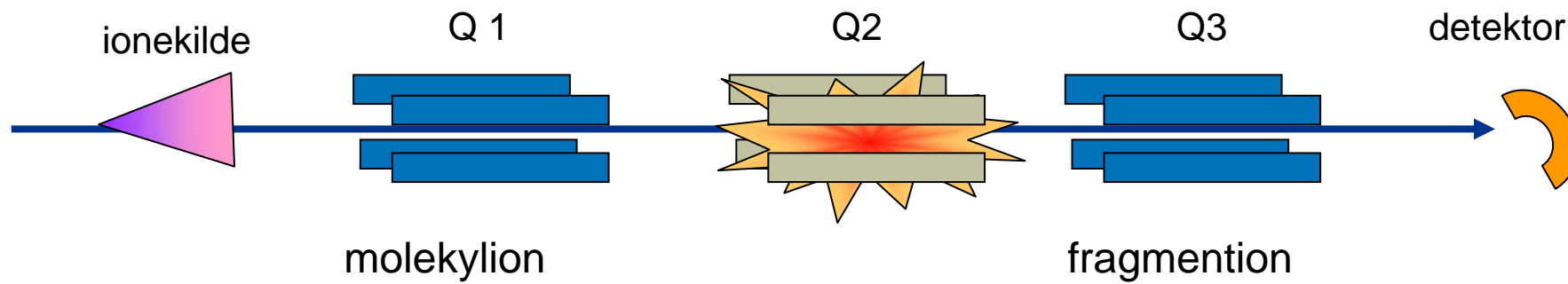
Tenk gjennom :

- hvorfor LC-MS?
- analyttens egenskaper samt konsentrasjon
- prøvematriks egenskaper
- dine egenskaper ! Hva er du god på?
- "mye" prøveopparbeidelse vs "mye" kromatografi vs "mye" MSMS
- fancy analytisk kjemi ikke alltid like robust.....

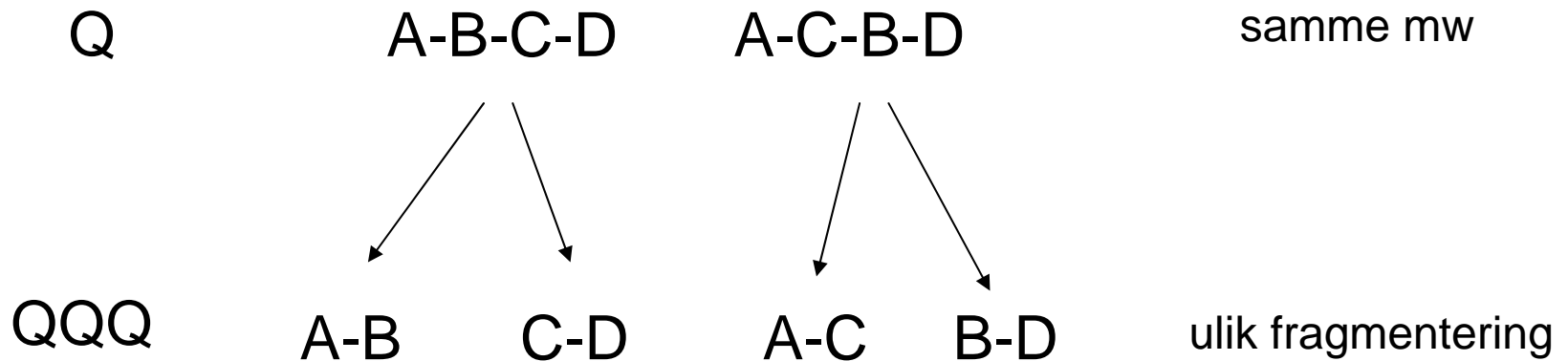
hvorfor LC-MS ?

hvorfor trippel quadrupol ?

hvorfor MSMS:

LC-MS

molekylion

- positiv ionisering typisk MH^+ ved m/z $m_w + 1$
- negativ ionisering typisk M^- at m/z $m_w - 1$

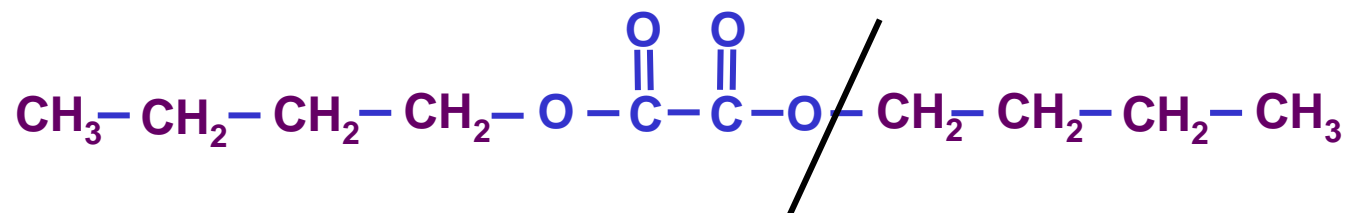
ADDUKTER

Adduct ion	Kilde	m/z av adduct
$[M + COOH]^-$	format	$M + 45$
$[M + CH_3COO]^-$	eddiksyre	$M + 59$
$[M + Cl]^-$	klorinerte løsemiddel	$M + 35$
$[M + NH_4]^+$	ammonia	$M + 18$
$[M + Na]^+$	Na-salter / glass	$M + 23$
$[M + K]^+$	K – salter	$M + 39$
$[M + CH_3CNH]^+$	acetonitril	$M + 42$
$[M + CH_3OHH]^+$	metanol	$M + 33$

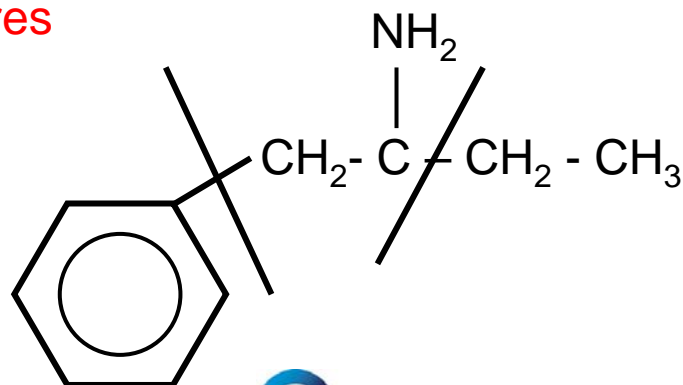

Fragmentering

- Et molekyls fragmenteringsmønster er dets fingeravtrykk og er uavhengig av prøvematriks.
- Fragmenteringsmønster er vanskelig å prediktere.
- benyttes ofte i kvantitativ analyse, for eksempel MRM, precursor ion scan.

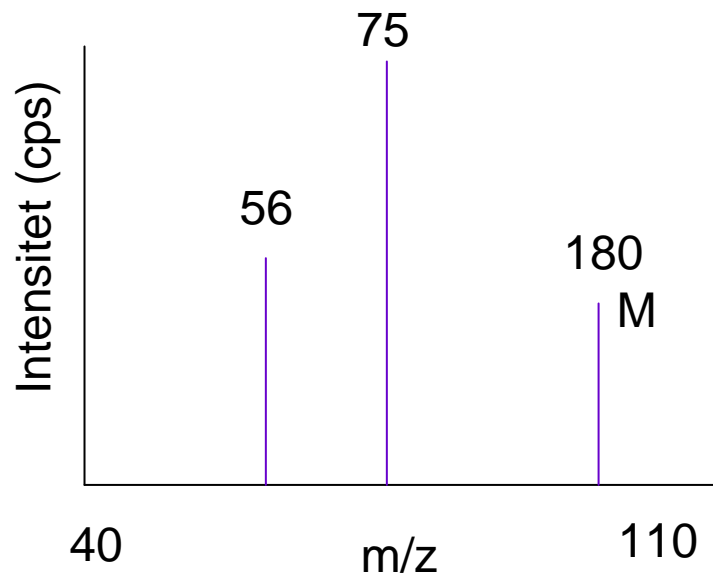
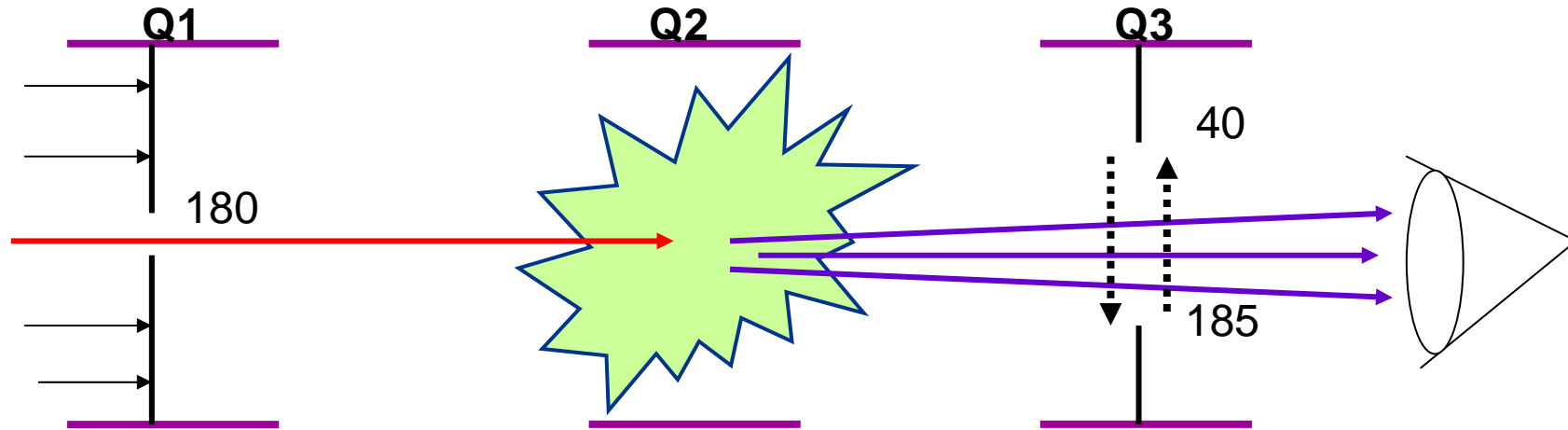

- kun fragment som bærer ladning detekteres

Utvikle en kvantitativ LC-MSMS metode

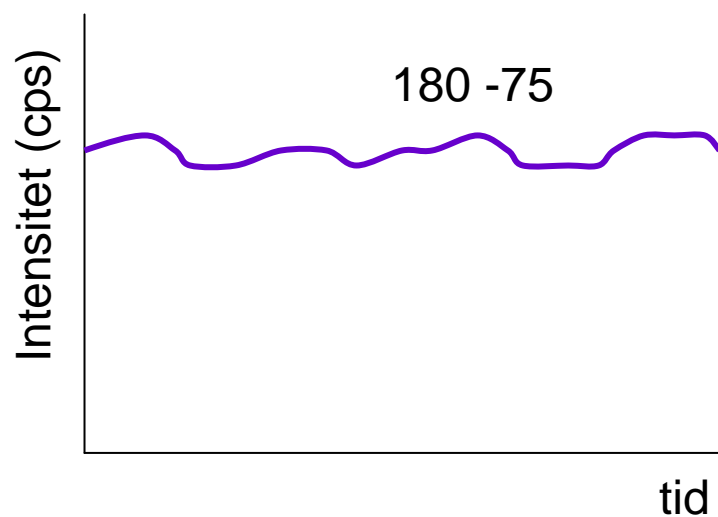
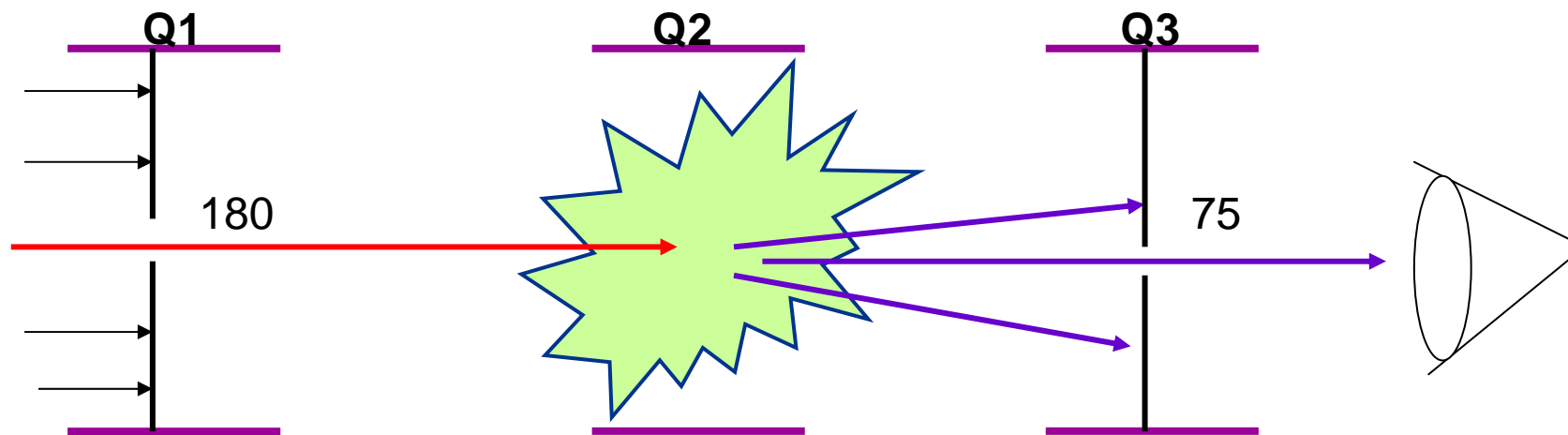
1. Q1 scan , finne molekylion
2. Product Ion Scan av referansestoff

Produktene av 180

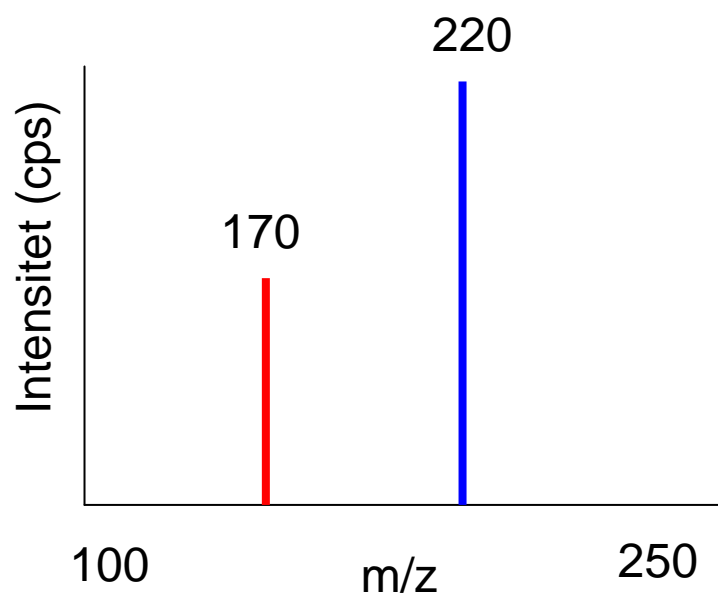
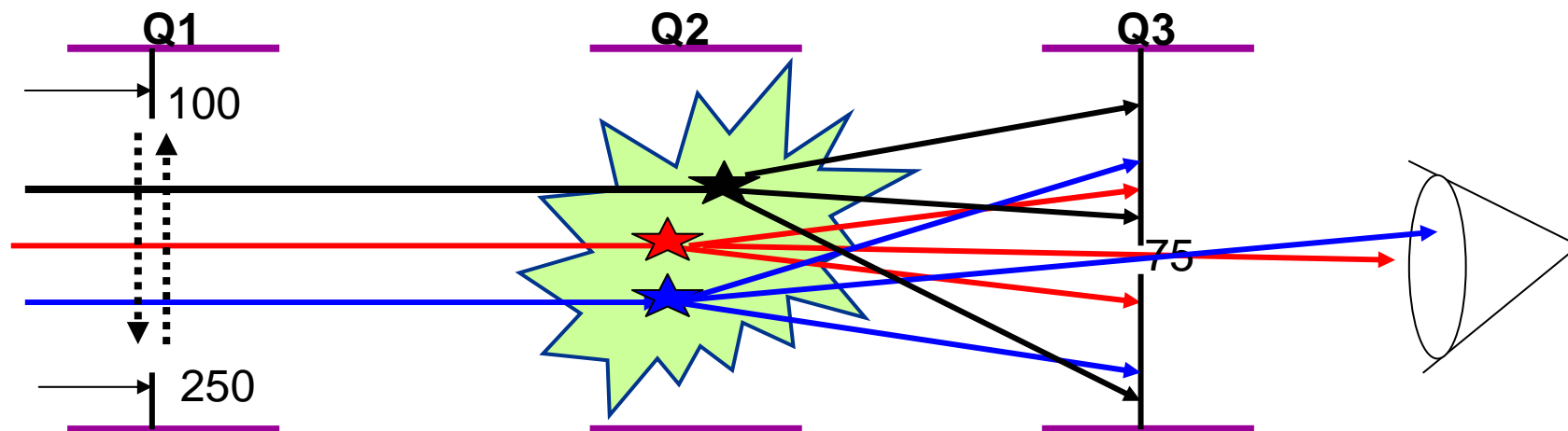
- Finner fragmentene til molekylionet
- Q1 låst på molekylionet (precursor)
- Q2 = kollisjonscelle
- Q3 skanner produktene
- Finner produktionet som gir høyest intensitet

3. Multiple Reaction Monitoring MRM

- Q1 låst på molekylionet (precursor)
- Q2 = kollisjonscelle
- Q3 låst på produksjon
- Optimaliserer alle MSMS parametere.

Precursor Ion Scan

- Finner hvilke molekyllioner som gir ett bestemt fragment.
- Q1 scanner (precursor)
- Q2 = kollisjonscelle
- Q3 låst på ett produkt
- Brukes for klasse spesifikk analyse (f.eks acylkarnitiner)

Utvikle eller sette opp en LC-MSMS metode

- MSMS-metoden er nå klar, basert på rent referansestoff.

Metoden skal fungere for reell prøve.

- Behov for prøveopparbeidelse ? Hva vil vi bli kvitt ?
- Behov for kromatografi ?
Finnes det interferenser som ikke lar seg fjerne med prøveopparbeidelse?
Hvordan vet vi det ?
- ser ingenting...er det dannet adducter ?

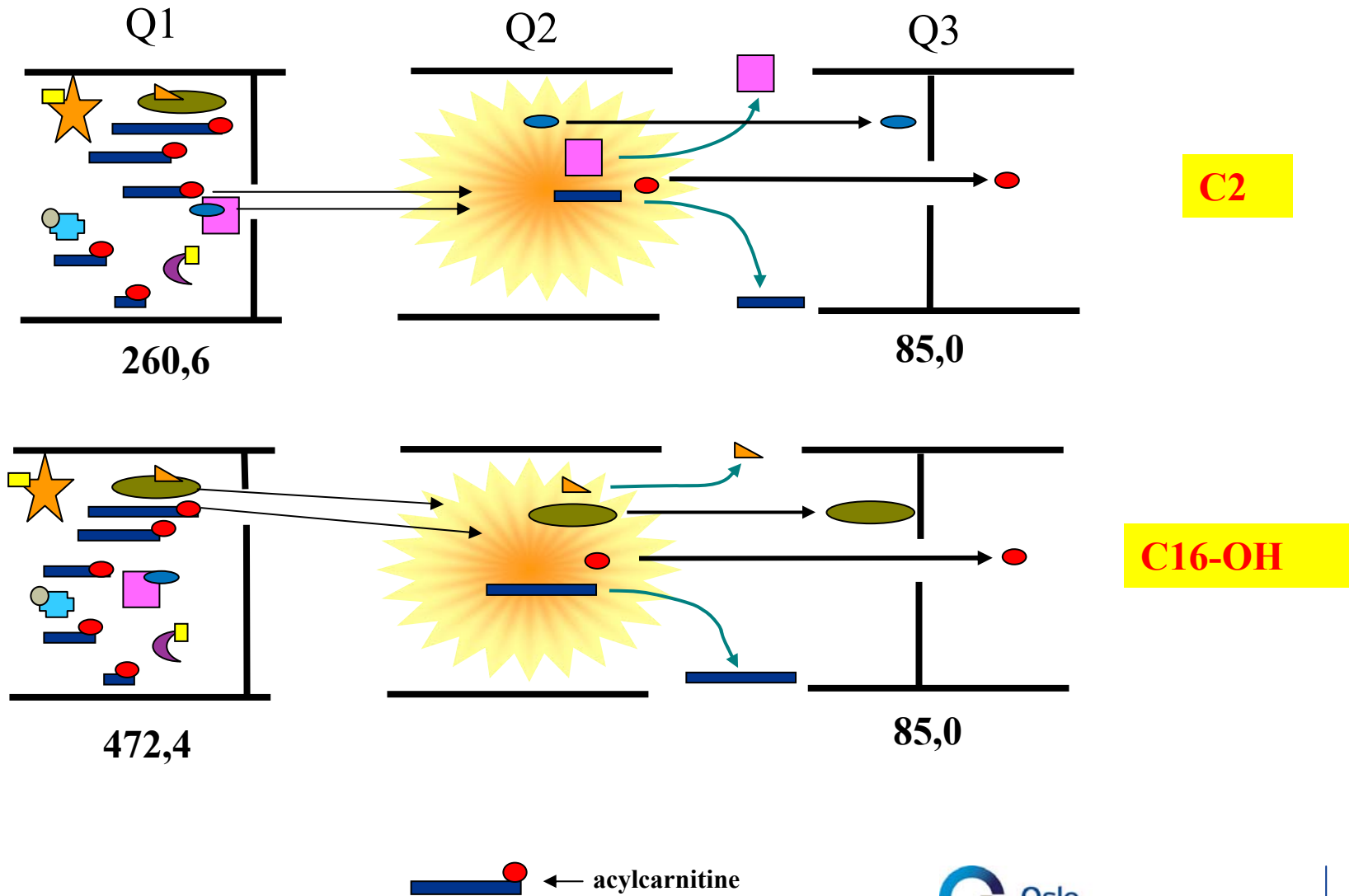
Eksempel på applikasjon A

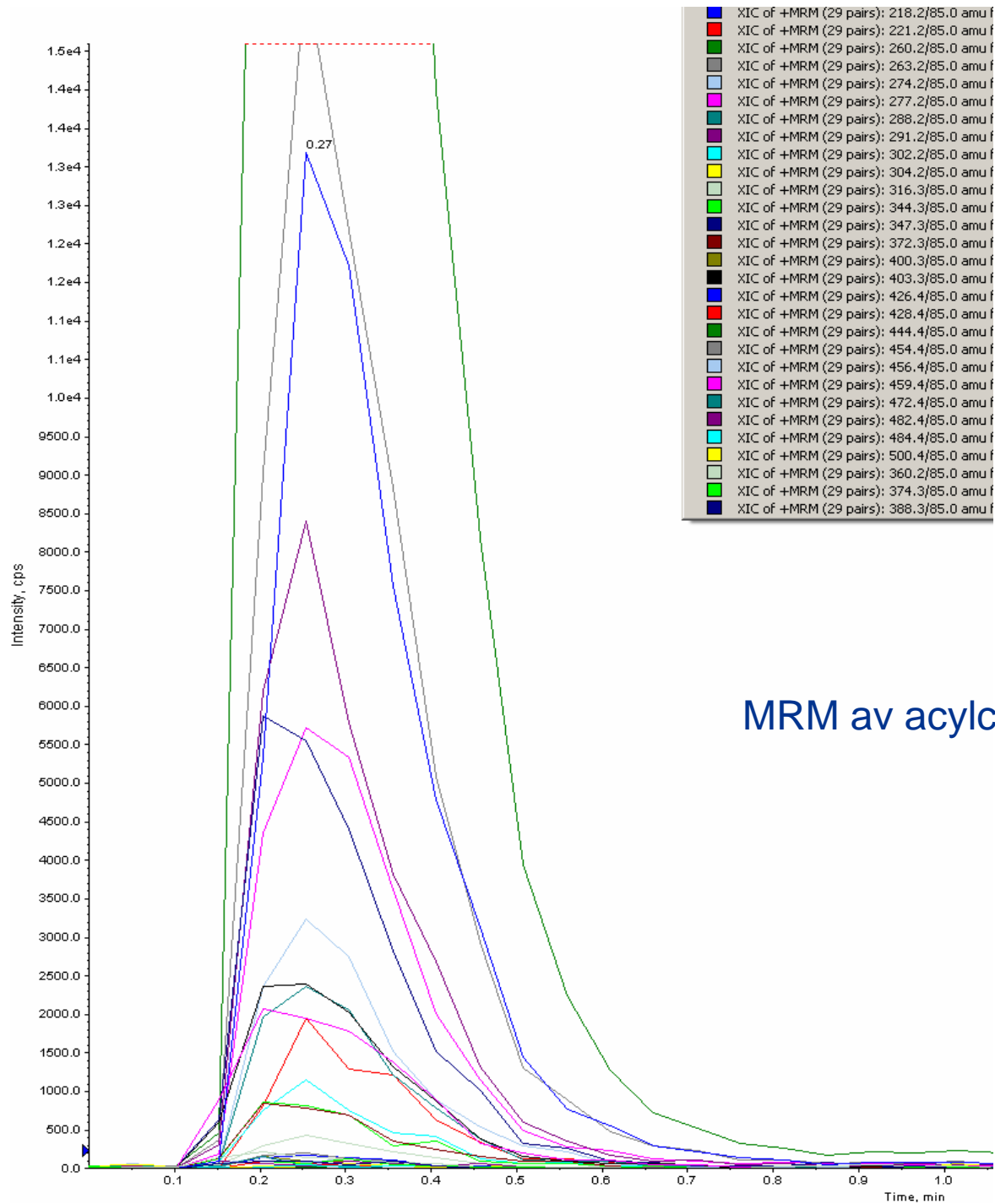
Kvantitering av acylcarnitiner i plasma :

- plasma + IS + acetonitril for felling av proteiner
- sentrifuger, avpippeter
- dampe inn til tørrhet
- derivatiserer til butylestere
- dampe inn til tørrhet
- ingen kromatografi – direkte MSMS

Multiple Reaction Monitoring av acylcarnitiner

MRM av acylcarnitiner

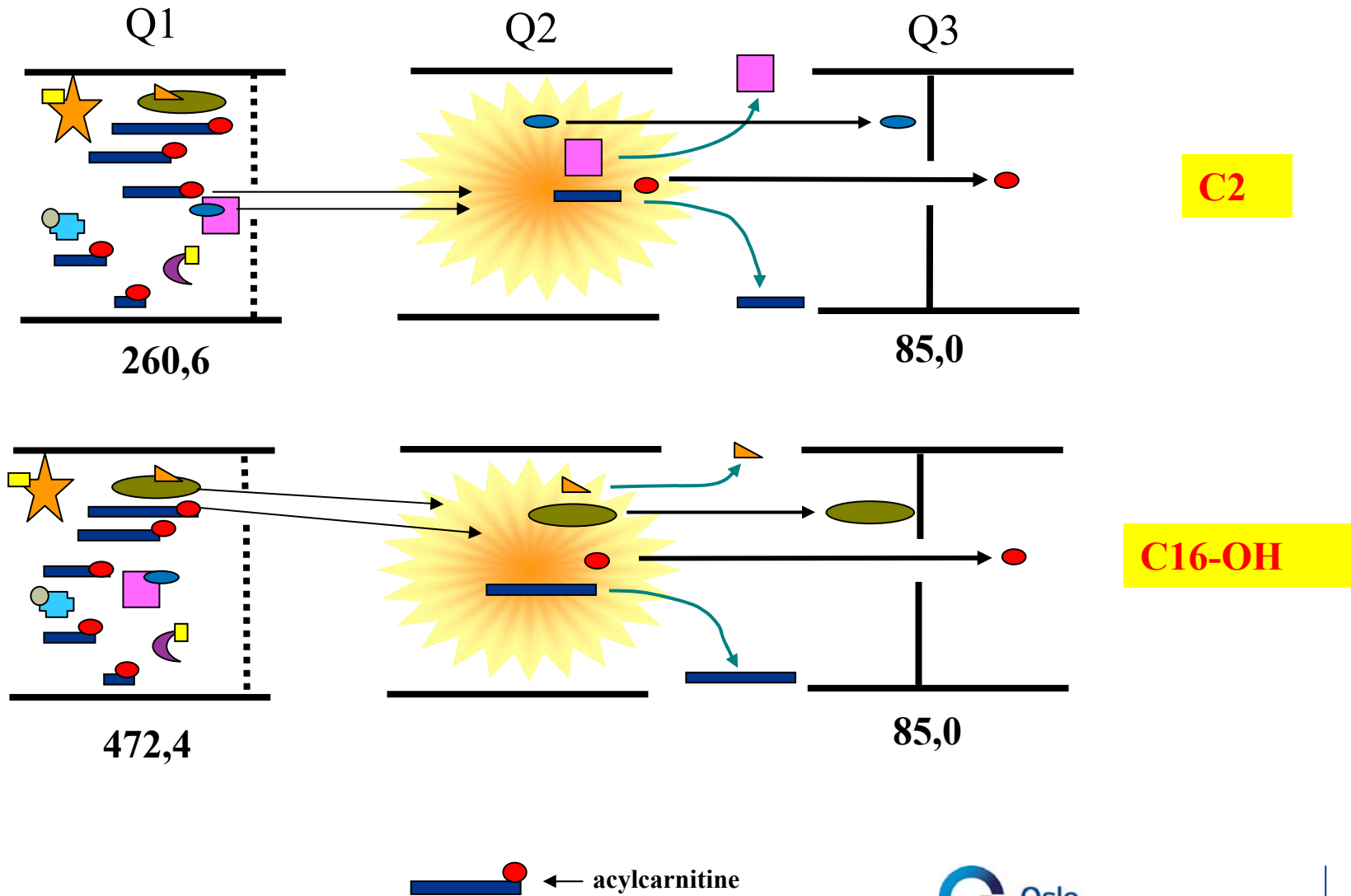
Hvorfor MRM ?

- bedre sensitivitet, bruker ikke tid på å scanne "uinteressante" m/z
- enkelt å tolke, enkelt å behandle data

Hvorfor ikke MRM ?

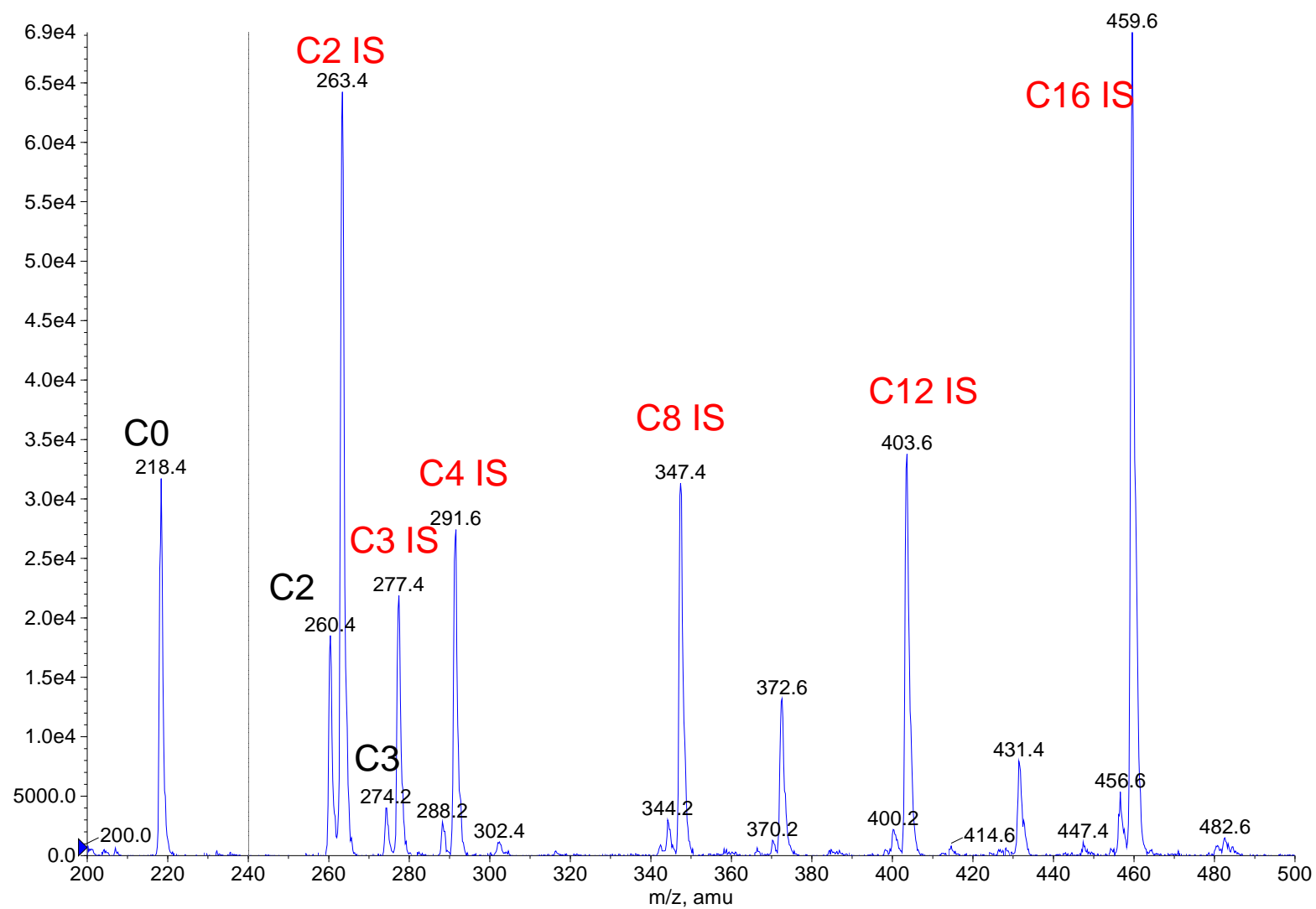
- med MRM ser vi kun det vi har bedt om å få se
- (det man ikke ser kan man få vondt av...!)

Precursor Ion Scan av acylcarnitiner

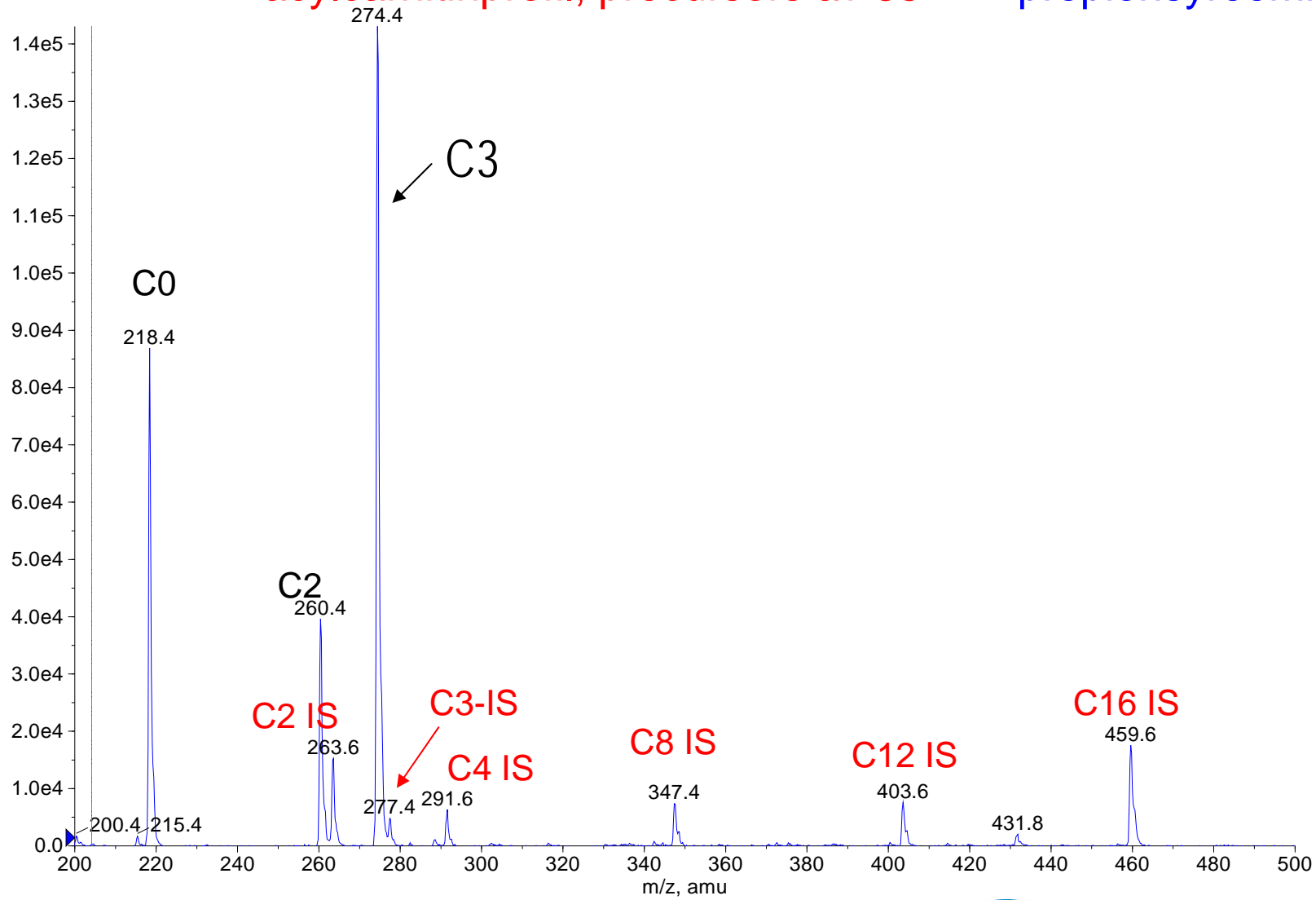
acylcarnitinprofil, precursors av 85

normal

acylcarnitinprofil, precursors av 85

propionsyreemi

Acylcarnitiner, oppsummert :

Selektiviteten i MSMS-metoden for butylesterne er meget god.

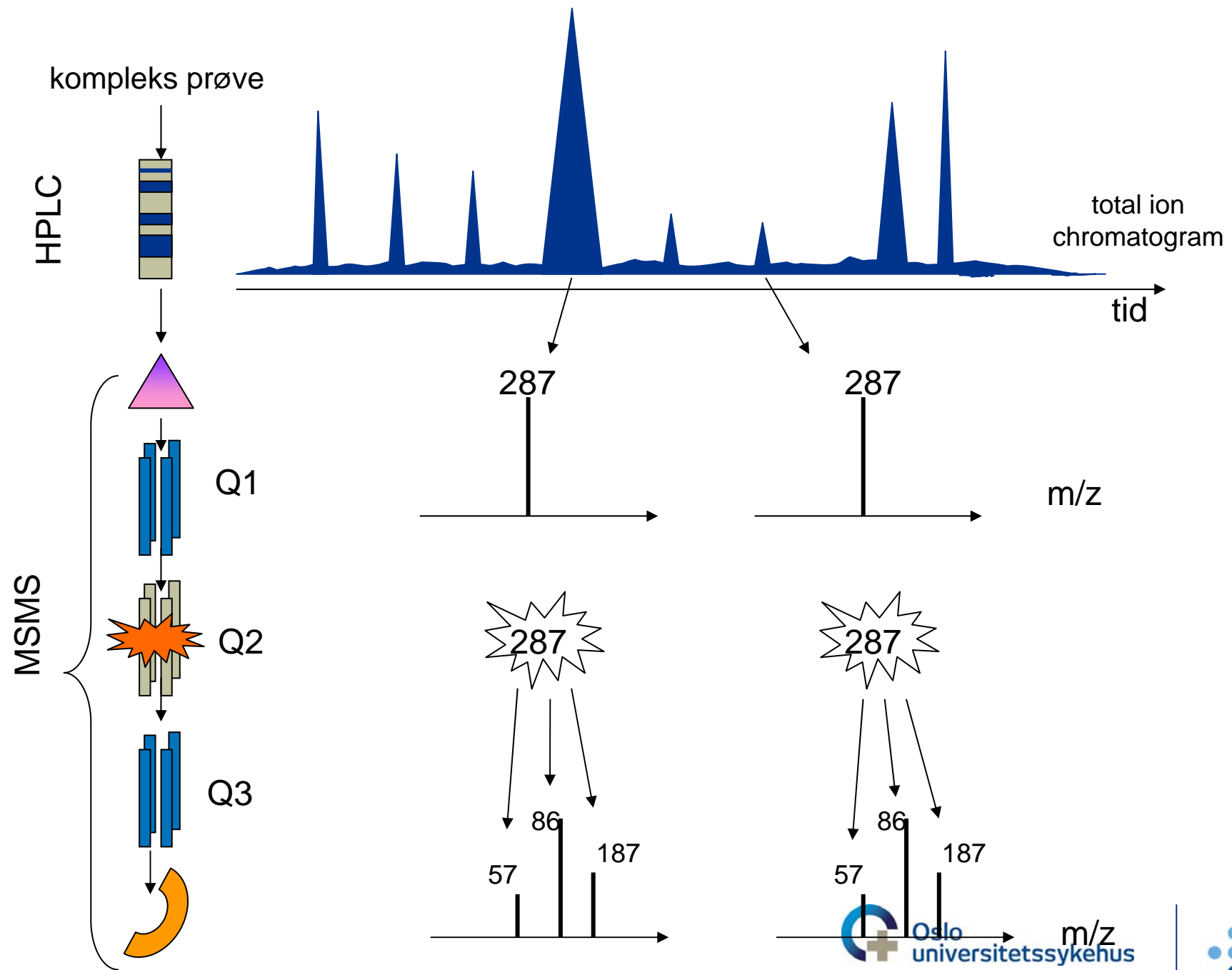
God kjennskap til interferenser.

Kun proteinfelling – derivatisering – direkte MSMS uten kromatografi.

MRM for kvantitering, Precursor Ion Scan for acylcarnitinprofil.

Hvorfor kromatografi ?

- for å unngå interferenser fra andre stoffer med samme m/z
- for å minske ionesuppresjon og med det øke følsomheten.

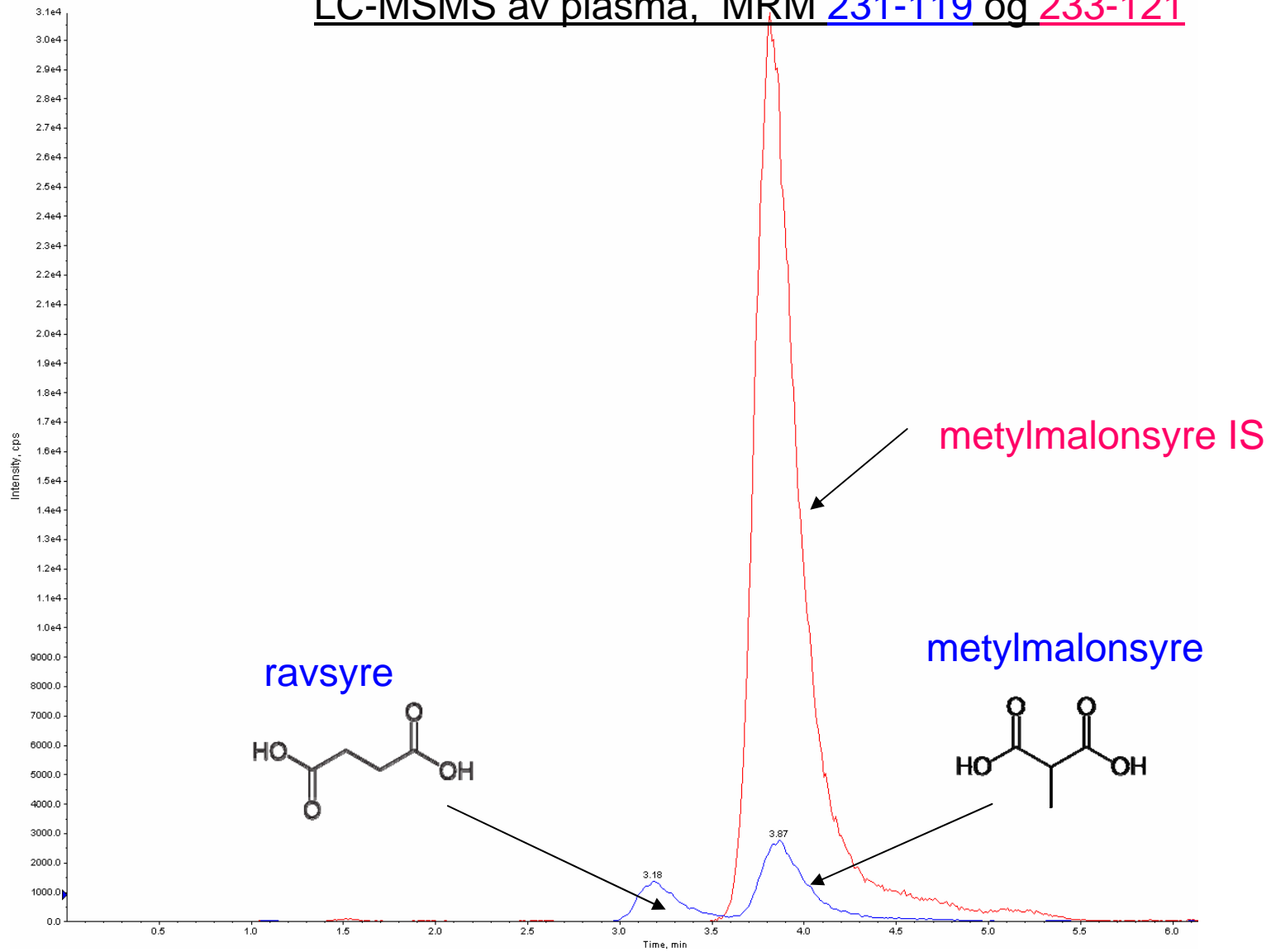

Eksempel på applikasjon B

Kvantitering av metylmalonsyre i plasma :

- plasma + IS
- fast fase ekstraksjon, sterk anionbytter
- dampe inn til tørrhet
- derivatiserer til butylestere
- dampe inn til tørrhet – løs i mobilfase
- omvendt fase kromatografi – positiv MSMS med MRM

LC-MSMS av plasma, MRM 231-119 og 233-121

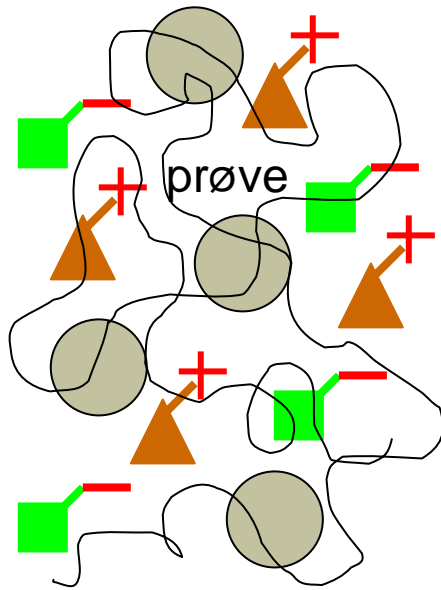

Hvorfor fast fase ekstraksjon ?

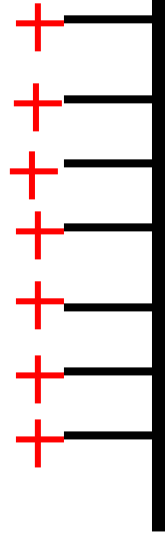
- gir grundigere opprensing av prøve enn proteinfelling og medfører at prøven som injiseres er mindre kompleks.
- bra for kromatografiske kolonner ! økt levetid.

fast fase ekstraksjon

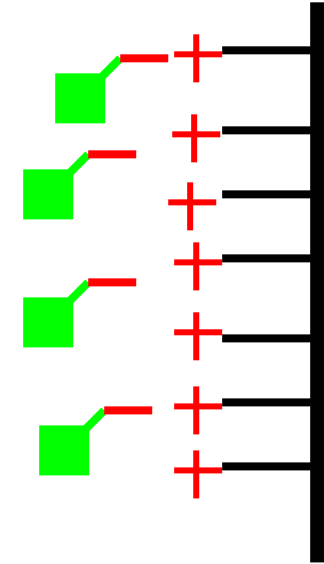
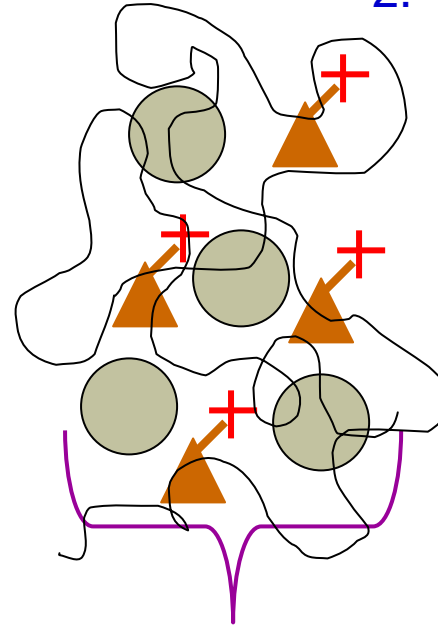
1. load

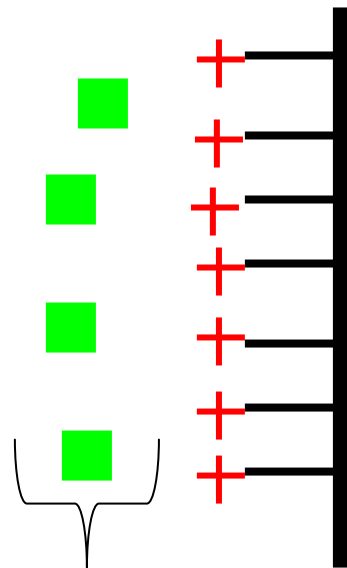
SAX

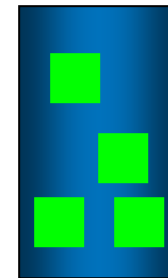
2. vask

3. eluer

4. opprenset prøve

Metylmalonsyre, oppsummert :

Derivatisering gir god følsomhet, fast fase ekstraksjon gir meget robust analyse.

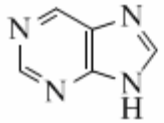
Ravsyre har samme mw som metylmalonsyre og gir samme fragmentering (samme MRM). Må ha kromatografi.

Fast fase ekstraksjon – derivatisering – omvendt fase kromatografi,
positiv MRM for kvantitering.

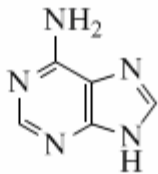
Eksempel på applikasjon C

LC-MSMS av puriner og pyrimidiner i urin

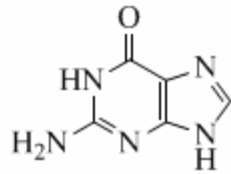
puriner

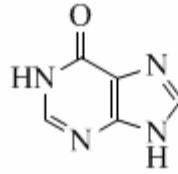
purine

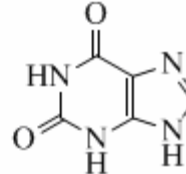
adenine

guanine

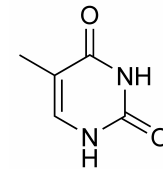

hypoxanthine

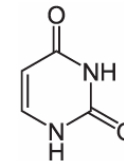

xanthine

pyrimidiner

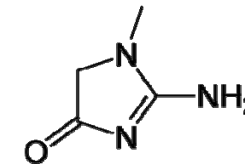
thymine

uracil

Kvantitering av puriner og pyrimidiner i urin :

- mål kreatinin med standard klinisk kjemi (nedbrytningsprodukt av kreatinfosfat i muskel)
- fortyynn til kreatinin på 1 mmol/L og tilsett IS
- omvendt fase kromatografi (lang kolonne) gradient – **negativ** MSMS med MRM

Mobilfase A: 50mM eddisyre pH4,0

Mobilfase B: 50mM ammonium format pH5,0/MeOH/AcN (2:1:1)

pyrimidiner :

Metabolitt	MW	Produkt/Fragment-ion	RT minutter	Anvendt internstandard
uracil	112,1	111/42	3,2	uracil IS
uracil int.std.	114,1	113/43	3,2	
thymin	126,1	125/42	4,4	thymin IS
thymin int. std.	130,1	129/42	4,4	
adenin	135,1	134/107	6,4	adenin IS
adenin int.std. * Q1	136,1	135/108	6,4	
hypoxantin * Q1	136,1	135/92	3,7	hypoxantin IS
hypoxantin int.std. * Q1	138,1	137/93	3,7	
xantin	152,1	151/108	3,8	xantin IS
xantin int.std.	154,1	153/109	3,8	
orotsyre	156,1	155/111	2,5	uracil IS
N-carbamyl-β-alanin	132,1	131/88	2,6	N-carb.-β-alanin IS
N-carb.-β-alanin int.std * Q1	138,1	137/89	2,6	

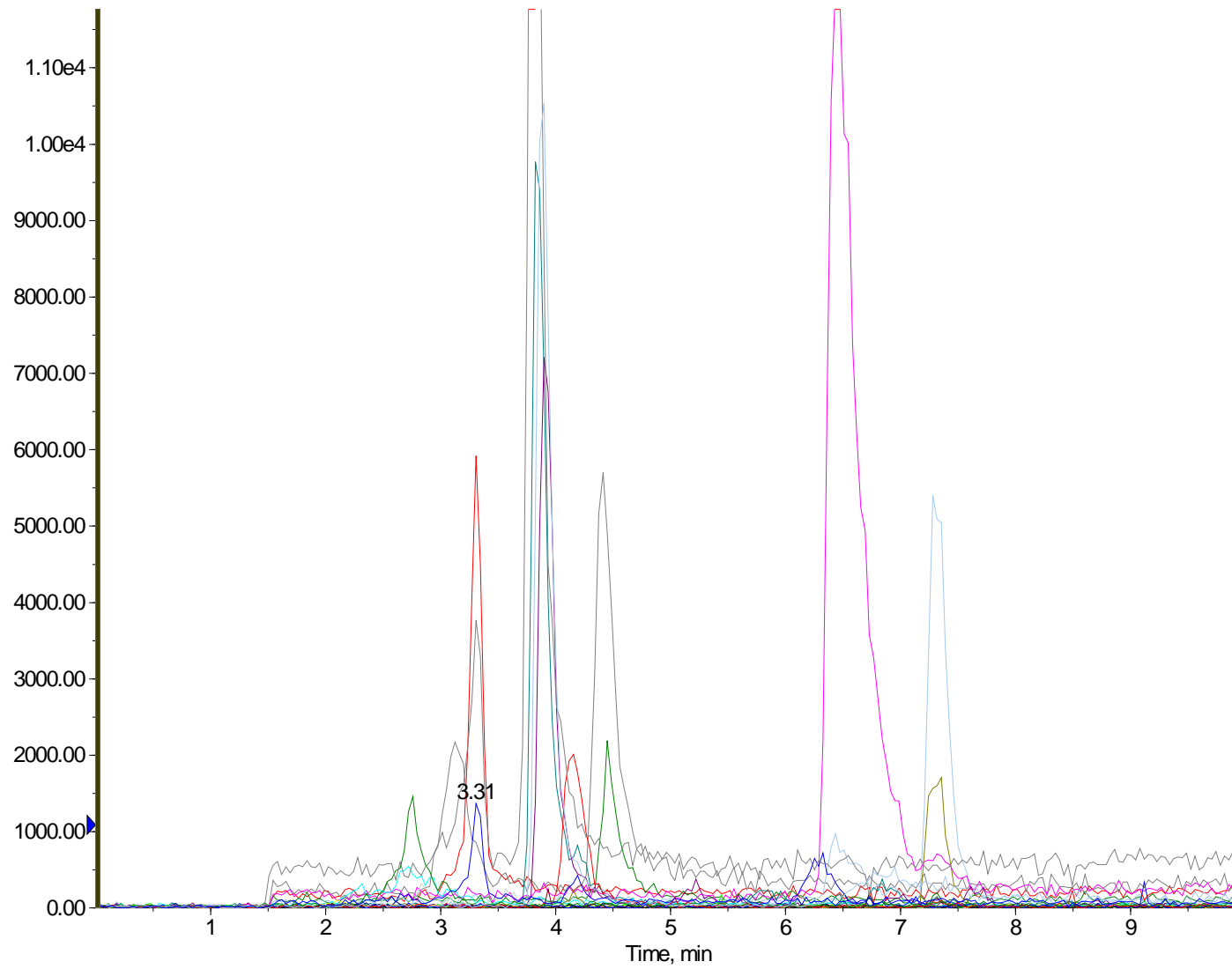

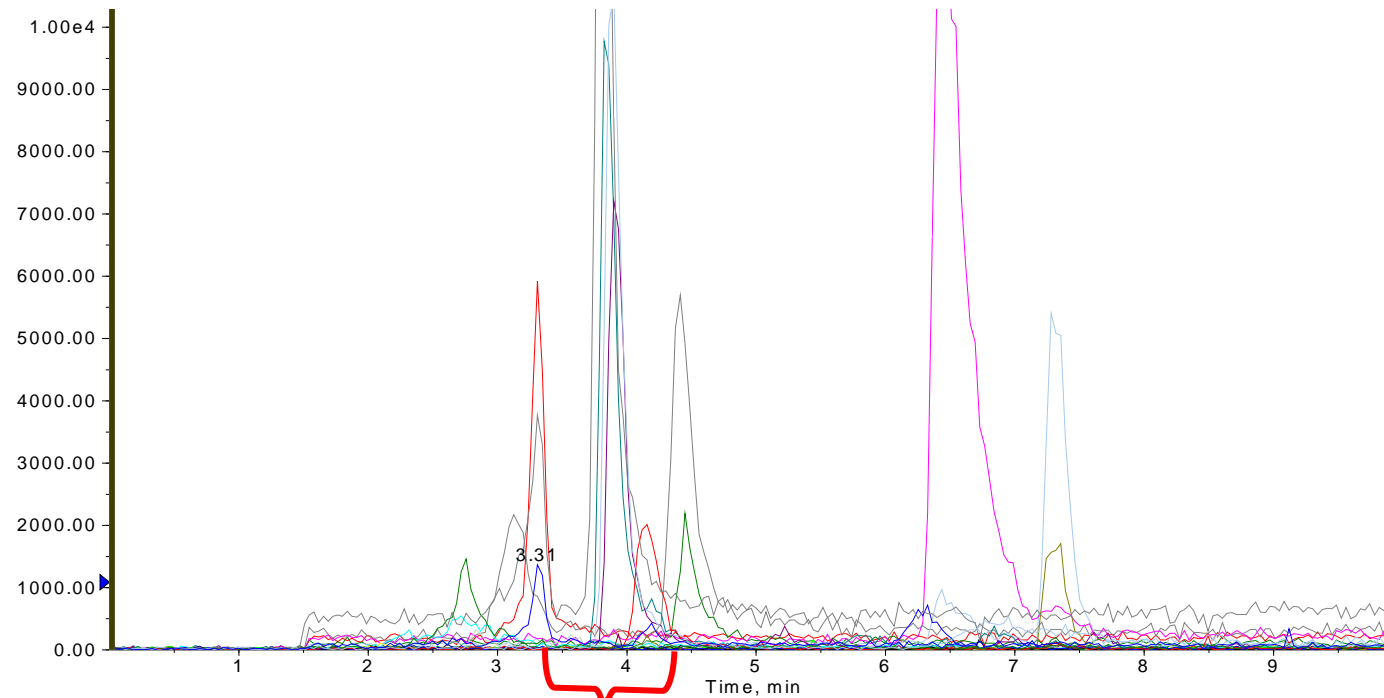
puriner :				
Metabolitt *mw og MRM	MW	Produkt/Fragment-ion	RT minutter	Anvendt internstandard
thymidin	242,2	287/241	5,9	thymidin IS
pseudouridin * MRM	244,1	289/243	2,7	uracil IS
uridin * MRM	244,2	289/243	3,3	uracil IS
deoxyadenosin	251,2	296/45	8,6	adenosin IS
deoxyinosin	252,2	297/251	4,9	adenin IS
deoxyguanosin * MRM	267,2	312/266	5,5	adenin IS
adenosin * MRM	267,2	312/266	7,5	adenosin IS
adenosin int.std.	268,2	313/267	7,5	
inosin	268,2	267/135	4,1	adenin IS
guanosin	283,2	328/282	4,4	adenosin IS

Puriner og pyrimidiner i urin

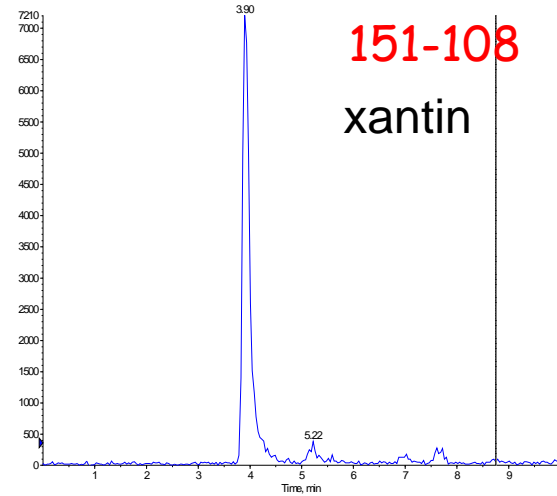
LC-MSMS negativ ionisering

ekstrahert

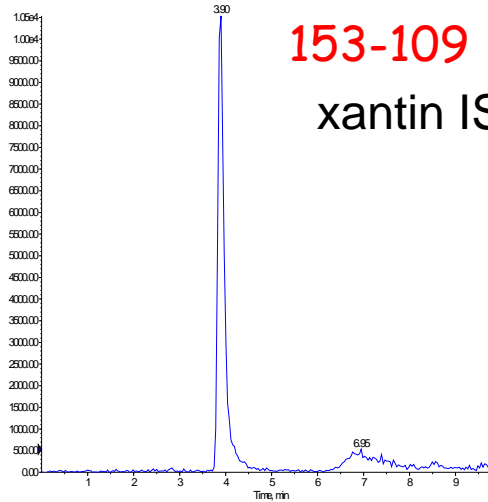
XIC of -MRM(21 pairs): 151.0/108.0 amu from Sample 17 (20051939 P8) of 061205.wiff

151-108
xantin

Max: 7210 cps

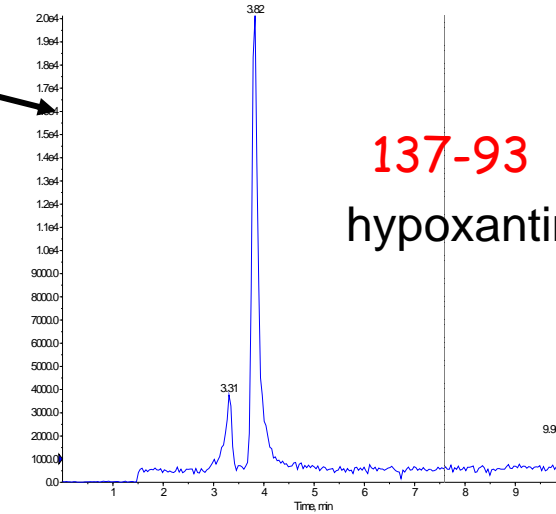
XIC of -MRM(21 pairs): 153.0/109.0 amu from Sample 17 (20051939 P8) of 061205.wiff

153-109
xantin IS

XIC of -MRM(21 pairs): 137.0/93.0 amu from Sample 17 (20051939 P8) of 061205.wiff

Max: 20e4 cps

137-93
hypoxantin IS

Puriner og pyrimidiner i urin , oppsummert :

Urin langt enklere prøvematriks enn plasma – kun fortynning nødvendig.
Negativ ionisering gir god nok følsomhet i urin.

Kromatografi nødvendig da flere stoffer har samme MRM

Måler overgang fra format-adduct til molekylion for purinene.

Mål kreatinin – fortynn i hht kreatininverdi – omvendt fase kromatografi med format i mobilfase - negativ MRM for kvantitering.

Sluttbemerkninger LC-MS

generelt om prøvematriks :

- blod/plasma/serum : mye proteiner som må fjernes.
Lav konsentrasjon av analytt.
- urin : høy ionestyrke som må reduseres.
Høy konsentrasjon av analytt – og interferenser.

generelt om tubinger/kolonner osv:

- ha egne overganger/tubinger/kolonner for hver applikasjon hvis mulig.
- lag gode loggsystemer, spesielt hvis flere brukere.
- vurder helheten ved oppgradering/ending av metoder.

Sluttbemerkninger LC-MS

- om du setter opp en publisert metode :
forstå din analysemetode, hva skjer ved hvert trinn og hvorfor.
- om du utvikler metoden selv :
heller for omfattende enn for lettvint til du har grundig kunnskap og oversikt over interferenser.
- sjekk robusthet av metoden
- bruk eksterne kvalitetskontroller i tillegg til egne.
- en metode er aldri ferdig validert.....